

10. THEMATISCHE WOONGEBIEDEN

Als reactie op de naoorlogse architectuur en stedenbouw vindt eind jaren '80 een omslag plaats in het ontwerp van nieuwe woongebieden. Ook de veranderende volkshuisvestingsopgave is hierop van invloed. De woningnood is achter de rug en er wordt meer marktconform gebouwd. De nieuwe woongebieden krijgen een duidelijke imago mee dat ondermeer naar voren komt in een uitgesproken architectuur. Soms wordt teruggegrepen op architectuurstijlen uit het verleden. Er ontstaan buurten met geheel verschillende architectuur, bijvoorbeeld van neo-traditioneel (jaren 30-stijl) tot neo-modern (kubistische, staal, beton, glas). Bij de ontwikkeling van deze gebieden wordt veel aandacht besteed aan de architectonisch/ stedenbouwkundige uitstraling. Per blok, straat of buurt komen vaak meerdere typen woningen voor. In de stedenbouwkundige opzet van de wijken krijgen de verschillende architectuurthema's een bewuste plek toegewezen, zodat ook het beeld van de wijken als geheel wordt ondersteund. Enkele grote lijnen, die soms teruggrijpen op een historische route, verbinden visueel de buurten binnen een wijk. In de verkavelingsopzet wordt in tegenstelling tot de wijken uit de voorgaande decennia weer gestreefd naar een helder onderscheid tussen openbaar en privé. Er worden weer echte woonstraten en bouwblokken gemaakt, waarbij de voorzijde is gericht naar de straat en in de binnengebieden aan de achterzijde de private achtertuinen zijn gelegen.

10.1. Beschrijving thematische woongebieden

Vanaf de jaren '90 wordt er op een aantal plaatsen binnen de kern van Aalten nieuwbouw gerealiseerd. Het gaat om grotere (binnen)terreinen, die extensief benut werden of vrijgekomen zijn na verplaatsing van de oorspronkelijke functie. Er wordt compact, gestapeld gebouwd, en de bebouwing krijgt daardoor iets stedelijks. Voorbeelden zijn de bebouwing aan het Manschotplein en de Koeweide in Aalten. De woongebieden met eengezinswoningen die in deze periode gerealiseerd worden kennen dikwijls een bepaald architectuurthema. Voorbeeld hiervan is de bebouwing langs de Haverlandse Bussen in Dinxperlo.

Stedenbouwkundig *Locaties met gestapelde bouw.* Deze gebieden onderscheiden zich door een afwijkende opzet en vormgeving ten opzichte van de omgeving. Kenmerkend is de relatief hoge dichtheid. De gebieden verschillen onderling sterk van karakter, sterk afhankelijk van de situatieve aanknopingspunten, het programma en de opvattingen van de opdrachtgever en de ontwerper. In hun beperkte omvang zijn inbreidingslocaties overzichtelijk. Zij laten een grote samenhang zien tussen de stedenbouwkundige opzet, de architectonische uitwerking en inrichting van de (openbare) ruimte. In de verkavelingsopzet wordt gestreefd naar een helder onderscheid tussen openbaar en privé. Bij inbreidingslocaties is de verblijfskwaliteit van de (openbare)ruimte nadrukkelijk onderdeel van het ontwerp. De inrichting daarvan is dan ook in de meeste gevallen met grote zorg ontworpen en uitgevoerd. Enkele inbreidingen zijn als hofjes op binnengebieden ontwikkeld.



Locaties met vrijstaande en dubbele woningen. Aan de Lijsterbeslaan in Aalten en langs de Haverlandse Busse en de Koendersweg in Dinxperlo getuigt de architectuur van woningen en openbare ruimte van één bepaald concept, hetgeen afwijkt van de variatie in woningen uit de omliggende straten.

Bebouwingsbeeld *Locaties met gestapelde bouw.* Bij de ontwikkeling van deze gebieden wordt veel aandacht besteed aan de architectonisch/ stedenbouwkundige uitstraling. De vormgeving van de verschillende bebouwingseenheden op een inbreidingslocatie is zorgvuldig op elkaar afgestemd en wijkt doorgaans sterk af van de omliggende bebouwing. De eigen expressie stoelt op de afwijkende plaatsing, typologie en massavorming van de bebouwing.

Locaties met vrijstaande en dubbele woningen. In reactie op de monotone architectuur uit de voorgaande decennia heeft deze bebouwing een frisse uitstraling. Een voorbeeld vormt de woningbouw aan de Lijsterbeslaan in Aalten. De woningen zijn opgebouwd uit twee bouwlagen en afgedekt met een schildkap. Er is bijzondere aandacht voor de materiaal- en kleurkeuze en voor de detaillering. De gevels zijn opgetrokken uit rode bakstenen. Het dak is belegd met antracietgrijze dakpannen. Het houtwerk is wit geschilderd. De gemetselde schoorstenen, de fijn gedetailleerde erkers, kozijnen en daklijsten maken deel uit van het basisontwerp.



De woningen in Dinxperlo langs de Haverlandse Busse en de Koendersweg in Dinxperlo zijn in het algemeen ruim, met gevels van diverse gekleurde baksteen in overwegend lichte kleuren. Bij de Haverlandse Busse bestaan de woningen uit twee bouwlagen met een zadeldak dwars op de weg. De kozijnen zijn in een opvallende rode kleur geschilderd.

10.2. Waarden, niveaus en criteria thematische bebouwing

Criteria worden altijd gehanteerd in combinatie met de beschreven kenmerken. Die kenmerken worden beschreven die van waarde worden geacht. Deze vormen het toetsingskader voor thematische bebouwing. Bij nieuwbouw gelden de eigen stijlkenmerken als criterium. Deze dienen wel te passen bij de planmatige kenmerken van de omgeving. Voor wijzigingen en toevoegingen geldt het hoofdgebouw als criterium en in tweede instantie de bebouwing in de directe omgeving. Dit houdt geenszins in dat nieuwe ingrepen van enige omvang geen eigen gezicht mogen hebben. Een goed ontwerp is meer dan kijken naar het hoofdgebouw en de omgeving. Het planmatige karakter van de omgeving dient hierbij wel als toetsingskader. Voor dit gebied geldt een regulier toetsingsniveau, voldoende voor het behoud en beheer van bestaande kwaliteiten. Bij wijzigingen aan bestaande gebouwen is de zichtzijde (voorergebied) van publiek belang. De achterzijde (achterergebied) is welstandsvrij

Toetsingskader thematische bebouwing

Toetsingsniveau: Voor: regulier, achter: welstandsvrij.

Toetsingscriteria:

- Omgeving: Planmatige buurt, planmatige architectuur in kleine eenheden.
- Maat en schaal: Overeenkomstig maat en schaal van de buurt.

- Vorm en gebaar: Architectonische eenheid in vorm en gebaar. Dakvormen vergelijkbaar met omgeving. Straatgerichte gevels met eenvoudige basisindeling.
- Stijl en detail: Nieuwbouw passend bij de planmatige architectuur. Wijzingen passend bij de stijl van het hoofdgebouw.
- Materiaal en kleur: Materialen en kleuren passend in omgeving. Geen grote spiegelen of fel gekleurde gevelvlakken.